

ג. קיבת טלה או עגל יונקים, שנתבשלה בחלבה – אסור, לפי שהחלב כנוס שם ונאסר משום בשר-בחלב. (ואפילו אם נתבשלה במים שיש בהם ששים כנגדה – אסורה, שמא לא יצא כל החלב ממנה. רש"ש).
(הרי"ף פסק (עפ"י הסוגיא להלן קטז: וע"ש) שקיבה שנתבשלה בחלבה מותרת. וע"ע בספר החינוך סוף מצוה קיג ובמנ"ח).

דפים קי – קיא

קעב. א. האם מותר לבשל את הכבד בפני עצמו ולאכלו?

ב. כבד שנתבשל עם חתיכות בשר – מה דינו?

ג. דם שנמצא בסמפונות הכבד, ודם הפורש מן הכבד – מה דינו?

ד. האם מותר לצלות כבד עם בשר בתנור? ומה הדין בצליית כחל עם בשר בתנור?

ה. האם מותר לצלות ולבשל טחול שלם, או שמא צריך לחתכו תחילה, להוצאת הדם?

ו. מה דין נתינת כלי תחת הבשר (שלא נמלח) או הכבד, כשהוא נצלה בתנור – לקבלת השומן המטפטף ממנו?

א. בישול כבד בפני עצמו – מותר, מפני שהוא פולט דם בבישול ואינו בולע. והדם שלא פרש ממנו – התורה התירתו. ואולם אם שולקו הרבה – נחלקו תנאים אם יש לאסרו, שלאחר שגמר לפלוט הדם, חוזר ובולעו (ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא), אם לאו (ר' אליעזר). כמו כן אמר ר' ישמעאל בריב"ב, שכבד מתובלת, היות והתבלין מרככה – הריהי בולעת ואסורה. (וכתבו הרשב"א והר"ן שבוה לא נחלקו התנאים. ע"ש).

ואם חולטו תחילה בחומץ או ברותחין – הכל מודים שמותר בשליקה, ששוב אינו פולט. וכן נהגו רב הונא ורב נחמן. (ואפשר שהיו מחמירים לחלוט, כי היה להם ספק אם להתיר בשליקה. עפ"י תד"ה כי. ואולם משמע בגמרא שרב נחמן נהג התר אף ללא חליטה. (עתד"ה רב. וכתב הרשב"א שר"נ שחלט, לרווחא דמלתא עשה כן. ואולם הערוך (גמ' ה) כתב שהמעשה בר נחמן ורב בר שבא, היה בחלוט ברותחין). וכן ר' אמי היה אוכל כבד שנשלק).

החומץ שנחלט בו – מותר.

עוד מבואר בגמרא, שאם בישל כשהוא מחובר לקנה, ופי הקנה יוצא חוץ לקדירה, אפשר שמותר לכו"ע. (רבנו תם פרש שכל זה מדובר ללא שנמלח, אבל אם הכבד נמלח מקודם – לכו"ע מותר לבשלו, שכבר יצא הדם.

והתוס' הביאו שיטה הפוכה, שמדובר רק לאחר מליחה, אבל לפני המליחה, פשוט שאסור לבשל. וכן פרש הרשב"א.

והר"ן פרש שאין חילוק אם נמלח אם לאו, שהמליחה בכבד אינה מעלה ולא מורידה.

ושלחו מן הישיבה, שעתה אין אנו בקיאים בחליטה, וספק איסור – לחומרא, הלכך אין התר לכבד בשליקה אלא אם צלאוהו מקודם. רי"ף. וכתב הרא"ש, שזה שאסר הרי"ף בשליקה – מצד המנהג הוא, אבל מעיקר הדין קיימא לן כתנא קמא, וכמו שנהג רב נחמן, ששליקה מותרת. וכ"כ הר"ן. ובדיעבד, אם קרעו ומלחו ושלקו – מותר, וגם הבשר שנתבשל עמו – כן דעת הרמב"ן והרשב"א, וכן משמע שהסכים לזה הריב"ש בתשובה (קסד). ואילו הרמב"ם אוסר. (והובאו שתי הדעות בשו"ע (י"ד עג, א). והרמ"א כתב שנהגים לאסור. ואם נחלט מקודם, בשו"ע (שם ב) סתם להתיר בדיעבד. ויש חולקים. עש"ך סק"י. וע"ע בענין חליטת כבד ובשר בדיעבד, בשו"ת שבט הלוי ח"ב כו).

ב. כבד שנתבשל עם בשר אחר – נסתפק אביי, האם הדם הנפלט ממנו ונבלע בחתיכה האחרת, אוסרו. (אבל הכבד עצמו – דינו כנ"ל בסעיף א), אם לאו. (לרבנו תם, מדובר בשלא נמלח מקודם, אבל נמלח – אינו אוסר. ולפירוש האחר בתוס' – להפך, כנוכר).
נחלת מעיקרא, או שהקנה המחובר לו יצא חוץ לקדרה – אינו אוסר.
נשלק הרבה עם בשר אחר. וכן כבד מתובל, שנתבשל עם חתיכה אחרת – מחלוקת התנאים, כנ"ל.

ג. דם הנמצא בנוס בסמפונות הכבד – אסור, הלכך צריך מתחילה לקרעו שתי וערב, ומקום חתך כלפי מטה. (התוס', הרז"ה, הרמב"ן והרשב"א פרשו, שאין צריך לעשות כן אלא כשבא לבשלו בקדרה אחר צליה או מליחה, אבל אם רק צולח – א"צ לכך, כי הדם שלא נפלט החוצה אינו נאסר. אלא שהביאו מבה"ג שהרובה לצלות כבד בשלמותו, צריך לחתכו תחילה, משום הדם הנכנס לסמפונות. ואם לא חתכו – חותכו אחר בישולו, להוציא הדם הכנוס בסמפונות. וכן פרש רש"י, שזה שאמרו לחותכו – בצלי אמרו. וכתב הרשב"א (בתורת הבית ב"ג ש"ג ע"א, וכו' בשו"ת הריב"ש קסד) שראוי לחוש לדבריהם. וכן פסק בשו"ע (עג, ג).
ואולם הרמ"א הביא שנוהגים לצלותו שלם, אף לכתחילה).
דם הפורש מן הכבד אסור. (ר"ת אמר שאינו אסור מן התורה, שהרי התורה התירה את הכבד שכולו דם. אבל התוס' הקשו על כך להוכיח מן הגמרא שאסור מן התורה. וכן דעת הרמב"ם, הרמב"ן והרשב"א, שדם כבד שפרש – איסורו מדאורייתא. וכן דם הכנוס בסמפונות, כתב הרשב"א שאסור מדאורייתא. ע"ע פמ"ג בפתיחה להל' מליחה. פוסקים – עג; גובי"ק כט; שער אפרים פח).

ד. מסקנת הגמרא שהצולה כבד עם בשר אחר בשיפוד, היא הכבד מונח למטה והבשר למעלה, כדי שדם הכבד לא יטפטף ויבלע בבשר. וכן בכחל, יניח הבשר למעלה והכחל למטה, כדי שהחלב לא ייבלע בבשר.

בדיעבד, שהכבד או הכחל היו למעלה והבשר למטה – מותר.
(כתב רש"י, שאצלנו אסור לצלות הכבד עם הבשר, כיון ששיפודים שלנו אינם תלויים אלא שוכבים, ופעמים מרימים את השיפוד או משפילים אותו, והרי הכבד עלול לטפטף לבשר).

ה. טחול, אין צריך לחתכו לפני צלייתו ובישולו, שאין שם דם רב אלא שומן בעלמא. (ומותר באכילה לאחר מליחה. ראשונים. וע' מהרש"א קי: והדם היוצא ממנו – אסור. תוס', עפ"י כריתות כא:).
(הריאה גם היא אינה צריכה מן הדין חיתוך, אלא מולחה ומבשלה כשאר בשר. 'אבל ראיתי שנהגו לקרעה ולפתוח הקנקנות הגדולים שבה. ומנהג יפה הוא' – ריב"ש, קסד).

ו. נתינת כלי לקבלת השומן המטפטף בצליית הבשר – מותרת. ואעפ"י שגם הדם מטפטף לתוכו, הרי הוא שוקע ואינו מעורב בשומן. ומבואר להלן (קיב) שאין להניח כלי זה עד שיכלה מראה אדמומית בבשר. ורב פפא אמר: משתעלה תמרתו (שהבשר מעלה עשן. לשון אחרת: הגחלים – שזהו סימן שהדם פסק מלשתת, אלא השמנונית. רש"י). ולבסוף אמר רב אשי שיש לתת שני גרגרי מלח, על הבשר ועל הכלי, (ולא יותר. רש"י בשם בה"ג), ואז הדם נגרר למלח אצל השולים. אבל מתחת הכבד אסור, שדם הכבד צף ואינו שוקע. (ועתה אין להתיר ע"י מלח, שאין אנו בקיאים בכמות המלח, שלא להרבות ושלא למעט. תוס'. וכן נפסק להלכה (יו"ד ע"ו), שאין לתת כלי תחתיו אלא רק לאחר שנצלה שיעור הראוי לאכילה. והש"ך (סקב"ה) פרש שבחצי צלייתו – די, ודלא כב"ח).